

ПОЯСНЕНИЯ КЪМ ФИНАНСОВИТЕ ОТЧЕТИ

1. Обща информация

„ТРАНССТРОЙ-БУРГАС“ АД (наричано по-нататък още „дружество-майка“) е акционерно дружество, регистрирано в България с Фирмено дело №3249/18.07.1994год. на БОС. Седалището и адресът на управление на дружеството са: гр. Бургас, ул. „Успенска“ № 8.

Основната дейност на дружеството-майка е свързана със строителство на хидротехнически съоръжения, пристанищно, промишлено, както и ел. монтажни, водопроводни и канализационни мрежи, услуги с тежка и лека строителна механизация, автотранспорт, производство на бетон, стоманобетонни елементи, отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество.

Дружеството-майка се управлява и представлява от Николай Милев - Изпълнителен директор.

Дружеството-майка има регистриран капитал в размер на 87 714 лева, разпределен в 87 714 броя поименни акции, всяка с номинална стойност от 1 лев.

Дружеството-майка е предприятието от Група. То е майка и изготвя консолидирани финансови отчети, които се публикуват в Търговския регистър.

В консолидираният отчет за IV-тото тримесечие 2017г. на „Трансстрой – Бургас“ АД влизат следните дружества:

„Хоризонт транс инженеринг“ ДЗЗД учреден между: „Трансстрой – Бургас“ АД, ЕИК 102003626, представлявано от Нина Атанасова Богданова – Изпълнителен директор, със седалище и адрес на управление: гр. Бургас, ул. „Успенска“ №8 и „Хоризонт 4“ ЕООД, ЕИК 102886852, представлявано от Евгени Желязков Ганев, със седалище и адрес на управление: гр. Бургас, ул. „Дебелт“ № 46, с цел участие в обществена поръчка за изпълнение на обект: „Разширение ВиК и ел. мрежи в кв. Сарафово КПС с трафопост“.

ДЗЗД Консорциум „Техностил 2001 – Курортно строителство“, учреден между: „Трансстрой – Бургас“ АД, ЕИК 102003626, представлявано от Нина Атанасова Богданова – Изпълнителен директор, със седалище и адрес на управление: гр. Бургас, ул. „Успенска“ №8 и „Техностил 2001“ ЕООД, ЕИК 130520680, представлявано от инж. Тодор Иванов Тодоров, със седалище и адрес на управление: гр. София, ж.к. „Овча купел“ 2, бл.39А, с цел участие в обществена поръчка за обект: „Изработване на технически проект и извършване на аварийни ремонтни строителни работи – осушителни мероприятия, конструкции за окачване на ново осветление, електрообзавеждане и осветителна уредба на тунел „Ечемишка“ на автомагистрала „Хемус“.

„Трансстрой ойл пайплайн“ ЕООД, ЕИК: 102837563, с предмет на дейност: проучване, проектиране, строителство, изграждане на тръбопровод за транспортиране на непреработен нефт. Размер на инвестицията 3500 лв. – 100% от капитала е собственост на Дружеството-майка;

„Трансстрой консулт“ ЕООД, ЕИК: 102864222, с предмет на дейност: консултантска дейност, дейности по издаване на сертификати за стоки и материали, обучение на кадри, търговско представителство и посредничество, сделки с интелектуална собственост, комисионни, спедиционни и превозни сделки. Размер на инвестицията 3500 лв. – 100% от капитала е собственост на Дружеството-майка.

„ТС Бургас“ ЕООД, ЕИК: 203464634, с предмет на дейност: консултантска дейност, търговско представителство и посредничество, сделки с интелектуална собственост, комисионни, спедиционни и превозни сделки. Размер на инвестицията е 2,00 лв. – 100% от капитала е собственост на Дружеството-майка.

„ТСИнвест Бургас“ ЕАД, ЕИК: 204672652, с предмет на дейност: покупко-продажба на собствени имоти. Размер на инвестицията е 4 577 100,00 лв. – 100% от капитала е собственост на Дружеството-майка.

Годишният консолидиран финансов отчет е сторизиран за публикуване от Управителния съвет на 30 март 2017 година.

2. Обобщено представяне на значимите счетоводни политики

Основните счетоводни политики, прилагани при изготвянето на тези финансови отчети, са представени по-долу. Тези политики са прилагани последователно за всички представени периоди, освен ако изрично не е посочено друго.

2.1. Основа за изготвяне

Консолидираните финансови отчети са изготвени съгласно изискванията на българското счетоводно законодателство в националната валута на Република България- български лев.

От 01.01.1999г. българският лев е с фиксиран курс към еврото: 1,95583 лева за 1 евро.

Точността на сумите представени във финансовите отчети е хиляди български лева.

Настоящите консолидирани финансови отчети на “ТРАНССТРОЙ-БУРГАС” АД са изготвени в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансови отчети (МСФО), приети от Комисията на Европейския съюз.

Те са изготвени и в съответствие с изискванията на Международните стандарти за финансова отчетност, публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти. Всички Международни стандарти за финансови отчети са публикувани от Международния съвет по счетоводни стандарти, в сила за периода на изготвяне на тези консолидирани финансови отчети, са приети от Европейския съюз, чрез процедура за одобрение, установена от Комисията на Европейския съюз.

Консолидираните финансови отчети са изготвени на принципа на действаща група предприятия, което предполага, че дружествата ще продължат дейността си в обозримо бъдеще.

Изготвянето на консолидираните финансови отчети в съответствие с МСФО изисква използването на определени сериозни счетоводни оценки. То още изисква от ръководството да прави определени преценки в процеса на прилагането на счетоводните политики на дружеството. Областите, в които се е налагала по-висока степен на преценка или усложненост, или областите, в които допусканията и приблизителните оценки са значими за консолидираните финансови отчети, са оповестени в бележка 4.

Документи, издадени от Съвета по международни счетоводни стандарти (СМСС) и Комитета за разяснение на международни стандарти за финансово отчитане (КРМСФО), приети от Европейската комисия

Регламент 2016/1905 от 22 септември 2016 година

Нов МСФО 15 Приходи от договори с клиенти – стандартът влиза в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 година. Целта на този стандарт е да установи принципите, които дружеството прилага при докладването на полезна информация на ползвателите на финансовите отчети относно естеството, размера, времевите параметри и несигурността на приходите и паричните потоци, произтичащи от договор с клиент. Всички изменения, произтичащи от въвеждането на този стандарт, се отнасят за годишните периоди, посочени по-горе. Към настоящия момент ръководството не е в състояние да направи преценка за ефекта от въвеждането на стандарта;

Изменения в МСФО 1 Прилагане за първи път на МСФО – тези изменения не се отнасят до Дружеството-майка;

Изменения в МСФО 3 Бизнес комбинации – тези изменения не се отнасят до Дружеството-майка към датата на изготвяне на настоящия отчет;

Изменения в МСФО 4 Застрахователни договори – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в МСФО 9 Финансови инструменти – при първоначално признаване търговски вземания, които ще се измерват по амортизирана стойност, Дружеството-майка оценява финансовия актив по справедлива стойност плюс разходите, които се отнасят пряко към придобиването му. Когато тези вземания нямат значителен компонент на финансиране, те се оценяват по цената при сделката. Тези изменения ще се прилагат през следващ отчетен период и Дружеството-майка не очаква да доведат до съществени промени в отчитането и представянето на вземанията;

Изменения в МСФО 1 Представяне на финансови отчети – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 2 Материални запаси** – дава се възможност за групиране на сходни или свързани материални запаси за целите на обезценката. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 12 Данъци върху дохода** – тези изменения не се очаква да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 16 Имоти, машини и съоръжения** – датата на освобождаване от такъв актив е датата, на която получателят получава контрол върху актива, а размерът на възнаграждението се определя съгласно условията по договора. Към настоящия момент ръководството не е в състояние да направи преценка за ефекта от въвеждането на това изменение;

Изменения в **МСС 32 Финансови инструменти: представяне** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 34 Междинно финансово отчитане** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 36 Обезценка на активи** – към групата на активи, подлежащи на обезценка по реда на този стандарт се включват и активи, възникващи от разходи за получаване или изпълнение на договор. Към настоящия момент ръководството не е в състояние да направи преценка за ефекта от въвеждането на това изменение;

Изменения в **МСС 37 Провизии, условни активи и условни пасиви** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 38 Нематериални активи** – датата на освобождаване от такъв актив е датата, на която получателят получава контрол върху актива, а размерът на възнаграждението се определя съгласно условията по договора. Към настоящия момент ръководството не е в състояние да направи преценка за ефекта от въвеждането на това изменение;

Изменения в **МСС 39 Финансови инструменти: признаване и оценяване** – променени са някои определения и изисквания за прилагане на метода на ефективния лихвен процент. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 40 Инвестиционни имоти** – датата на освобождаване от такъв актив е датата, на която получателят получава контрол върху актива, а размерът на възнаграждението се определя съгласно условията по договора. Тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 12 Концесионни споразумения за услуги** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка.

Регламент 2016/2067 от 22 ноември 2016 година

Нов **МСФО 9 Финансови инструменти** – стандартът влиза в сила за годишни отчетни периоди, започващи на или след 1 януари 2018 година. Целта на този стандарт е да установи принципите за финансово отчитане на финансовите активи и финансовите пасиви, които да предоставят уместна и полезна информация на ползвателите на финансовите отчети за тяхната оценка на размера, времевите параметри и несигурността на бъдещите парични потоци на Дружеството. Всички изменения, произтичащи от въвеждането на този стандарт, се отнасят за годишните периоди, посочени по-горе. Този стандарт замества прилагания през представените във финансовия отчет периоди **МСС 39 Финансови инструменти: Признаване и оценка**. Към настоящия момент ръководството не очаква съществени промени по отношение на признаването и оценката на своите финансови инструменти;

Изменения в **МСФО 1 Прилагане за първи път на МСФО** – тези изменения не се отнасят до Дружеството-майка;

Изменения в **МСФО 2 Плащане на базата на акции** – тези изменения не се отнасят до Дружеството-майка;

Изменения в **МСФО 3 Бизнес комбинации** – тези изменения не се отнасят до Дружеството-майка към датата на изготвяне на настоящия отчет;

Изменения в **МСФО 4 Застрахователни договори** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСФО 5 Нетекущи активи, държани за продажба, и преустановени дейности** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСФО 7 Финансови инструменти: оповестяване** – дружеството не очаква тези изменения да променят съществено оповестяваната информация по отношение на финансовите инструменти в отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСФО 13 Оценяване по справедлива стойност** – тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 1 Представяне на финансови отчети** – променена е дефиницията на „друг всеобхватен доход“ и са уточнени компонентите, включени в „друг всеобхватен доход“. Изяснено е понятието „оперативен цикъл на предприятието“. Има промяна в информацията, включена в Очета за собствения капитал. Към датата на изготвяне на настоящия отчет Дружеството-майка не е в състояние да направи преценка за ефекта от тях върху отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 2 Материални запаси** – уточнен е обхватът на този стандарт. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 8 Счетоводна политика, промени в счетоводните приблизителни оценки и грешки** – уточнява се, че при прилагане на новоприета счетоводна политика за предходен период или коригиране на суми за предходен период не трябва да се използва последваща оценка за това какви е трябвало да бъдат намеренията на ръководството през предходния период и изчисляването на сумите в предходния период. тези изменения няма да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 10 Събития след отчетния период** – допълнени са примери на коригиращи събития. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 12 Данъци върху дохода** – изменения относно временни разлики относно разлика между балансова стойност на преоценен актив и данъчната му основа. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 20 Счетоводно отчитане на безвъзмездни средства, предоставени от държавата, и оповестяване на държавна помощ** – определено е какво е полза от правителствен заем в лихва под пазарния процент. Тези изменения не се очаква да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 21 Ефекти от промените в обменните курсове** – тези изменения не се очаква да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 23 Разходи по заеми** – изясняват се разходите за лихви, изчислени чрез използването на метода на ефективната лихва. Не се очаква тези изменения да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 28 Инвестиции в асоциирани и съвместни предприятия** – уточнява се как се извършва обезценка на инвестициите. Дружеството-майка не е в състояние да направи преценка за ефекта от тях върху отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 32 Финансови инструменти: представяне** – изменен е обхватът на стандарта, допълнени са термините. Тези изменения не се очаква да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 33 Нетна печалба на акция** – тези изменения не се отнасят до отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 36 Обезценка на активи** – уточнява се, че този стандарт не се отнася до финансовите активи, включени в МСФО 9 Финансови инструменти, прецизира се обхватът на стандарта. Към датата на изготвяне на настоящия отчет Дружеството-майка не е в състояние да направи преценка за ефекта от тях върху отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 37 Провизии, условни пасиви и условни активи** – изменен е обхватът на стандарта. Тези изменения не се очаква да засегнат отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **МСС 39 Финансови инструменти:признаване и оценяване** – изменен е обхватът на стандарта, прецизирани са определенията на понятията и са изменени изискванията по отношение отчитането на хеджирането. Към датата на изготвяне на настоящия отчет не се очаква ефект от това върху отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 2 Дялове на членове в кооперации и сходни инструменти** – това разяснение няма да засегне отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 5 Права за участие във фондове за извеждане от експлоатация и възстановяване на околната среда** – това разяснение няма да засегне отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 10 Междинно финансово отчитане и обезценка** – разглежда се обезценка на положителната репутация. Това изменение няма да засегне отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 12 Концесионни споразумения за услуги** - това разяснение няма да засегне отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 16 Хеджиране на нетна инвестиция в чуждестранна дейност** – тези изменения не се очаква да повлияят върху отчетите на Дружеството-майка;

Изменения в **КРМСФО 19 Погасяване на финансови пасиви с инструменти на собствения капитал** – Това разяснение няма да засегне отчетите на Дружеството-майка;

2.2. Превеждане на чуждестранна валута

Функционална валута и валута на представяне

Статиите, включени във консолидираните финансови отчети, се измерват във валутата на основната икономическа среда, в която оперира дружеството. Това е функционалната валута, която е и валута на представяне – български лев (bgn).

Чуждестранна валута е всяка валута различна от функционалната валута /български лев/ на дружеството.

Превеждане и салда

Сделките в чуждестранна валута са преведени във функционалната валута по обменните курсове на датите на сделките или по преценка, когато статиите се преоценяват. Печалбите и загубите от валутни разлики в резултат на уреждане на тези сделки и от превеждането по заключителните курсове в края на годината за паричните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се признават в Отчета за всеобхватния доход/Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход.

2.3. Имоти, машини и съоръжения

Като имоти, машини и съоръжения се отчитат активи, които отговарят на критериите на МСС 16 и имат стойност на придобиването равна или по-висока от 700 (седемстотин) лева. Активите, които имат стойност по-ниска от посочената се отчитат като текущи разходи за периода на придобиване в съответствие с одобрената счетоводна политика. Всеки имот, машина или съоръжение се оценява при придобиването му по цена на придобиване определена в съответствие с изискванията на МСС 16.

Дружеството е приело да отчита имотите, машините и съоръженията и оборудването в съответствие с МСС 16 по цена на придобиване без всички натрупани амортизационни отчисления и натрупана загуба от обезценка.

Прилагането на историческата цена е модифицирано с преоценката на някои имоти, машини, съоръжения до тяхната справедлива стойност.

Разликите от извършените преоценки са формирали преоценъчен резерв, който е 3 698 284,28лева.

Земите, сградите, съоръженията и производственото оборудване, налични към 31.12.2017г. са представени по справедлива стойност, приета за проявената им стойност на придобиване минус натрупаната амортизация.

При рекласификацията на активите от Група Съоръжения е прехвърлен в Група Земи актив – Насипно равнище вертикална планировка МТБ 109 000 кв.м .Отчетната стойност е прехвърлена към актив – Терен МТБ Бургас 120 725 кв.м и е отписана натрупаната амортизация, и със същата сума е увеличена счетоводната печалба за данъчни цели. /Съгласно Акт за държавна собственост от 13.04.1995 г. и Заповед №РД-11-861/08.11.2002 г. от Областен управител на Бургаска област./

Някои от имотите, машините и съоръженията, са били преоценявани с проценти, обявени от НСИ на България въз основа на действащото законодателство до декември 2001 година, при което е формиран преоценъчен резерв. Ръководството е извършило преглед на всички значими материални активи към 31.12.2017 г. с цел проверка на достоверността на балансовата им стойност.

Ръководството счита, че балансовата стойност на активите към тази дата не превишава възстановимата им стойност и счита тази стойност за намерена.

Ръководството не предприе действия за довеждане на балансовата стойност до справедливата им стойност към тази дата, чрез еднократна преоценка. Решението на ръководството се основава на преценката че разходите, които ще коства преоценката не оправдават ползата от представянето на активите по справедлива стойност.

Последващите разходи са включени в балансовата стойност на актива или признати като отделен актив само когато е вероятен приток от бъдещи икономически изгоди, свързани с актива, към дружеството и стойността му може да бъде надеждно измерена. Балансовата стойност на подменена част е отписана. Всякакви други ремонти и поддръжка са отразени в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход през финансовия период, през който са възникнали.

Нарастването на балансовата стойност в резултат на преоценка на земи и сгради е отнесено като други резерви в собствения капитал в Отчета за финансовото състояние. Намаления, които покриват предходни увеличения за един и същ актив, са за сметка на тези резерви. Всякакви други намаления са отчитат чрез Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход. Всяка година разликата между амортизацията, базирана на преоценената стойност на актива, призната чрез Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход, и амортизацията, базирана на оригиналната стойност на актива, се прехвърля от “други резерви” към “неразпределена печалба”.

Имотите, машините и съоръженията се амортизират по линейния метод за периода на очаквания полезен живот, определен към момента на придобиване на актива. Амортизацията на активите започва от момента, в който те са налични в дружеството, на мястото и състоянието, необходими за експлоатацията им по начина предвиден от ръководството. Амортизацията на активите се преустановява на по ранната от двете дати:

- √ датата на която са класифицирани като държани за продажба съгласно МСФО 5.
- √ датата на отписване на активите.

Амортизацията не се преустановява в периоди на престой или изваждане от активна употреба.

Земи не се амортизират. Амортизацията на другите активи се изчислява по линеен метод за разпределяне на стойността им (или преоценената им стойност) за времето на очаквания полезен живот, както следва:

Група	Години
Сгради	25
Машини и съоръжения	3.3
Транспортни средства и др.активи	6.7
Стопански инвентар	6.7

Остатъчната стойност и полезният живот на активите се преразглеждат и ако е необходимо те се коригират към всяка дата на баланса.

Балансовата стойност на актив се намалява незабавно до възстановимата му стойност, ако балансовата стойност на актива е по-висока от оценената възстановима стойност (виж бележка 2.5).

Балансовата стойност на даден имот, машина, съоръжение и оборудване се отписва :

- √ при продажба на актива;
- √ когато не се очакват никакви други икономически изгоди от използването на актива или при освобождаване от актива;

Обект имот, машина или оборудване се отписва при продажбата му или когато не се очакват бъдещи стопански ползи от продължаващата употреба на актива. Печалбата или загубата,

възникваща от отписването на имот, машина, съоръжение или оборудване се включват в отчета а приходите и разходите, когато активът се отпише. Печалбите и загубите от отписването им се определят като се съпоставят постъпленията с балансовата стойност и се отчитат в отчета за доходите.

Печалбите и загубите от освобождаване се определят чрез сравняване на постъпленията и балансовата стойност и са признати в статия “резултат от продажби на нетекущи активи” в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход.

Когато е продаден преоценен актив сумата, включена в други резерви, се прехвърля към неразмразената печалба.

Към всяка отчетна дата Дружеството-майка преценява дали са налице индикации, че даден актив може да бъде обезценен. Когато съществува признак за обезценка, Дружеството-майка прави официална приблизителна оценка на възстановимата стойност. Когато балансовата стойност на даден актив надвишава неговата възстановима стойност, активът се счита за обезценен и стойността му се намалява до неговата възстановима стойност. Възстановимата стойност е по-високата от справедливата стойност, намалена с разходите за продажбата и стойност в употреба на актива или на обекта, генериращ парични постъпления и се определя за индивидуален актив, освен ако активът не генерира парични постъпления, които са до голяма степен зависими от тези от други активи или групи активи.

Към дата на консолидирания финансов отчет няма индикация за обезценка.

2.4. Нематериални активи

Като нематериалните активи се отчитат активи, които отговарят на определението за нематериален актив и отговарят на критериите за отчитане на нематериални активи формулирани в МСС 38.

Първоначално нематериалните активи се отчитат по цена на придобиване.

Цената на придобиване на отделно придобит нематериален актив се определя съгласно МСС38 и включва:

- √ покупната цена, вносните мита и невъзстановимите данци върху покупката, търговските отстъпки и работи се приспадат;
- √ всякакви свързани разходи а подготовката на актива за неговото очаквано използване;

Цената на придобиване на нематериален актив придобит в замяна с непаричен актив се измерва по справедлива стойност, освен ако :

- √ разменната дейност няма търговска същност;
- √ справедливата стойност нито на получения актив, нито на дадения актив, може да бъде измерена надеждно.

Придобитият актив се измерва по този начин, дори ако дружеството не може незабавно да отпише дадения актив. Ако придобитият актив не е оценен по справедлива стойност, неговата цена на придобиване се измерва по балансовата стойност на дадения актив.

Цената на придобиване на вътрешносъздаден нематериален актив съгласно МСС38 е неговата себестойност включваща сумата на разходите, направени от датата, на която нематериалният актив е отговорил за първи път на критериите за признаване.

Нематериалните активи се отчитат след придобиването по себестойност намалена с натрупаната амортизация и натрупани загуби от обезценка.

Дружеството-майка оценява дали полезният живот на нематериален актив е ограничен или неограничен.

Нематериален актив се разглежда, като имащ неограничен полезен живот когато, на базата на анализ на съответните фактори, не съществува предвидимо ограничение за периода, през който се очаква активът да генерира нетни парични потоци за дружеството.

Нематериалните активи с ограничен полезен живот се амортизират, а нематериалните активи с неограничен полезен живот не се амортизират.

Нематериалните активи, които подлежат на амортизация се амортизират по линейния метод за срока на определения полезен живот.

Амортизацията започва, когато активът е на разположение за ползване, т. е. когато той е на мястото и в състоянието, необходимо за способността му да работи по начин, очакван от ръководството. Амортизацията се прекратява на по-ранната от:

- √ датата, на която активът е класифициран като държан за продажба (или включен в Дружеството за освобождаване, която е държана за продажба) в съответствие с МСФО 5

√ датата, на която активът е отписан.

Репутация

Репутацията представлява надвишението на стойността на придобиването над справедливата стойност на дела на дружеството в нетните идентифицируеми активи на придобитото дъщерно предприятие към датата на придобиването. Репутацията при придобиване на дъщерни предприятия се включва в групата на нематериалните активи. Репутацията се тества всяка година за обезценка и се отчита по първоначална стойност минус загуби от обезценка. Загуби от обезценка на репутация не се възстановяват. Печалби и загуби от освобождаване от предприятие включват балансовата стойност на репутацията, свързана с продаденото предприятие.

Репутацията се разпределя към единиците, генериращи парични потоци, за целите на тестовите за обезценка. Разпределянето се прави към онези единици или групи единици, които се очаква да имат полза от бизнес комбинацията, от която е възникнала репутацията.

Търговски марки и лицензи

Отделно придобити търговски марки и лицензи се представят по историческа цена. Търговски марки и лицензи, придобити в бизнес комбинация, се признават по справедлива стойност към датата на придобиването. Търговските марки и лицензи имат ограничен полезен живот и се отчитат по първоначална стойност минус натрупана амортизация. Амортизацията се изчислява по линеен метод, за да се разпредели стойността на търговските марки и лицензите за времето на полезния им живот от 15 до 20 години.

Софтуер

Разходи, свързани с поддържането на компютърни софтуерни програми, се признават за разход в момента на възникване. Разходи по развитие, които директно се отнасят до дизайн и тестване на идентифициран и уникален софтуерен продукт, контролиран от дружеството, се признават като нематериален актив, когато са изпълнени следните критерии:

- има техническа способност за завършване на софтуерния продукт, за да е на разположение за продажба;
- ръководството възнамерява да завърши софтуерния продукт и да го използва или продава;
- има способност за използване или продажба на софтуерния продукт;
- може да се демонстрира как софтуерния продукт ще генерира вероятни бъдещи икономически изгоди;
- на разположение са адекватни технически, финансови и други ресурси за завършване на развитието и използване или продажба на софтуерния продукт; и
- разходите, отнасящи се до софтуерния продукт по време на развитието му, могат да бъдат надеждно измерени.

Директно отнасящите се разходи, които са капитализирани като част от софтуерния продукт, включват разходите за наетите лица, развиващи софтуера, и подходяща част от общите разходи. Други разходи по развитието, които не отговарят на горните критерии, се признават за разход в момента на възникване. Разходи по развитие, които в предходни периоди са признавани като разходи, не могат да се признават като актив през следващи периоди.

Разходите за развитие на компютърен софтуер, признати като актив, се амортизират за очаквания им полезен живот, който не надхвърля 3 години.

Група	Години
Програмни продукти	2
Други нематериални активи	3.3

2.5. Обезценка на нефинансови активи

Активи, които имат неопределен полезен живот, например репутацията, не са обект на амортизиране, а се тестват за обезценка всяка година. Активи, които са обект на амортизиране, се преглеждат за обезценка когато събития или промени в обстоятелствата сочат, че балансовата стойност може да не бъде възстановена. Загуба от обезценка се признава за сумата, с която балансовата стойност на актива надвишава възстановимата му стойност. Възстановимата стойност е по-високата от справедливата стойност на актива минус разходите по продажба и стойността в употреба. За целите на оценяването на обезценката активите са групирани на най-ниското ниво, на което има отделно идентифицирани парични потоци (единици,

генериращи парични потоци). Нефинансови активи, различни от репутация, които са били обезценявани, се преглеждат за възможно възстановяване на обезценка към всяка балансова дата.

2.6. Нетекущи активи (или групи за освобождаване) държани за продажба

Нетекущи активи (или групи за освобождаване) се класифицират като активи държани за продажба, когато тяхната балансова стойност ще се възстанови основно чрез сделка по продажба и продажбата се счита за много вероятна. Те са представени по по-ниската от балансовата стойност и справедливата стойност минус разходите по продажба, ако балансовата им стойност ще бъде възстановена основно чрез продажба, а не чрез продължаваща употреба.

2.7. Финансови активи

2.7.1. Класификация

Дружеството-майка класифицира финансовите си активи в следните категории: измервани по справедлива стойност чрез печалба или загуба, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход и измервани по справедлива стойност. Класификацията зависи от целта на придобиване на финансовия актив. Ръководството определя класифицирането на финансовия актив при първоначалното му признаване.

Финансови активи, измервани по амортизирана стойност

Това са финансови активи, които Дружеството-майка има намерение да задържи с цел събиране на договорените парични потоци, което се случва на определени дати по отношение на главница и лихви.

Финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез печалба или загуба

Финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез печалба или загуба са финансови активи, които не са измервани по амортизирана стойност.

Финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход

Финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход са активи, които са:

- част от взаимоотношение по хеджиране; или
- инвестиция в инструмент на собствения капитал, за която Дружеството-майка е избрало да представя измененията в справедливата стойност в друг всеобхватен доход.

2.7.2. Признаване и оценяване

При първоначално признаване Дружеството-майка оценява финансов актив по справедливата му стойност, плюс/минус разходи по сделката, които могат директно да се отнесат към придобиването или издаването на актива.

Финансовите активи, измервани по справедлива стойност чрез печалба или загуба или измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход последващо се оценяват по справедлива стойност.

Финансовите активи, измервани по амортизирана стойност се отчитат по метода на ефективната лихва.

Инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат и представят по себестойност .

Инвестициите в асоциирани предприятия се отчитат и представят по себестойност .

Инвестициите, които представляват малцинствени дялове се отчитат по справедлива стойност класифицирани като като финансови активи на разположение за продажба, съгласно изискванията на МСС39. В случаите, в които инвестициите са в капиталови инструменти, които нямат котирана пазарна цена на активен пазар и чиято справедлива цена не може да се определи надеждно се отчитат по цена на придобиване.

Няма промяна в инвестициите през отчетния период.

Печалби и загуби от промените в справедливата стойност на финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез печалба или загуба са представени в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход в статията “финансови приходи/(разходи) -- нетно” за периода на възникване. Приходи от дивиденди от финансови активи по справедлива стойност чрез печалба или загуба се признават в Отчета за

печалбата и загубата и другия всеобхватен доход като част от другите приходи, когато се установи правото на дружеството за получаване.

Печалби и загуби от промените в справедливата стойност на финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход са представени в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход в статията “финансови активи на разположение за продажба”

Дружеството-майка оценява към всяка дата на баланса дали има обективно доказателство, че финансов актив или група финансови активи е обезценена. При ценни книжа-инструменти на собствения капитал, класифицирани като финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход, значително или продължително намаление в справедливата стойност под себестойността им се счита за индикатор, че ценните книжа са обезценени. Ако съществува някакво подобно доказателство за финансови активи, измервани по справедлива стойност чрез друг всеобхватен доход, натрупаната загуба – изчислена като разлика между цената на придобиване и настоящата справедлива стойност минус всякаква загуба от обезценка на този финансов актив, която преди това е призната в печалбата или загубата – се изважда от собствения капитал и се признава в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход. Загубите от обезценка, признати в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход за инструменти на собствения капитал, не се възстановяват през Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход. Тестването за обезценка за търговските вземания е описано в бележка 2.9.

2.8. Материални запаси

Материалните запаси са представени по по-ниската от себестойност и нетна реализируема стойност. Стойността на изразходваните материали се определя по метода среднопретеглена цена.

Като материални запаси се отчитат активи:

- √ държани за продажба в обичайния ход на стопанската дейност /стоки, продукция/;
- √ намиращи се в процес на производство за последваща продажба /незавършено производство/;
- √ материални запаси, които се изразходват в производствения процес или при предоставяне на услуги;/материали, суровини/

Разходите, направени във връзка с доставянето на материалните запаси до тяхното настоящо местоположение и състояние, се отчитат както следва:

Материали	– доставна стойност, определена на база на метода „средно-претеглена стойност“;
Готова продукция и незавършено производство	– стойността на употребените преки материали, труд и променливи и постоянни общи производствени разходи, разпределени на база на нормален производствен капацитет, без да се включват разходите по заеми.

Материалните запаси се оценяват по по-ниската от себестойността или нетната реализируема стойност.

Себестойността на материалните запаси представлява сумата от всички разходи по закупуването, преработката, както и други разходи, направени във връзка с доставянето им до сегашното състояние и местоположение.

Разходите по закупуване на материалните запаси включват покупната цена, вносните мита и други невазстановими данъци, транспортните разходи и др., които директно могат да се отнесат към придобиването на стоките материалите и услугите. Търговските отстъпки работи и др. подобни компоненти се приспадат при определяне на покупната стойност.

Разходите за преработка включват преки разходи и систематично начислявани постоянни и променливи общи разходи.

Преките разходи са:

Себестойността на готовата продукция и незавършеното производство се образува от стойността на вложените материали, труд, осигуровки, амортизация, други преки разходи и не включва разходите за лихви.

Количеството общопроизводствени постоянни разходи, които отговарят на достигнатия капацитет се разпределят в себестойността на продукцията на база на реализираните приходи от спомагателните дейности.

Количеството общопроизводствени постоянни разходи, които отговарят на разликата между нормалния капацитет и достигнатия капацитет се отчитат като текущи разходи за периода.

Други разходи се включват в себестойността на материалните запаси само дотолкова, доколкото те са направени във връзка с довеждането на материалните запаси до настоящото им местоположение и състояние.

Разходи, които не се включват в себестойността на произведената продукция и се отчитат като текущи за периода са:

- √ количества материали, труд и други производствени разходи извън нормалните граници.
- √ разходи за съхранение в склад.
- √ административни разходи.
- √ разходи по продажбите.

Себестойност при предоставяне на услуги

Дотолкова, доколкото при предоставянето на услуги се ползват материални запаси, то те се включват в себестойността на услугите. Себестойността се състои главно от разходите за труд и другите разходи за персонала, зает в предоставянето на услугата, включително служителите, изпълняващи надзорна дейност, и съответната част от общите разходи за тях. Трудът и други разходи, свързани с продажбите и общия административен персонал, не се включват, а се признават за разходи в периода, в който са възникнали.

Потреблението на материални запаси се оценява по средно претеглена стойност.

Себестойността на материалните запаси може да не е възстановима, в случай че те са повредени или са цялостно или частично морално остарели, или ако има спад в продажните им цени. Също така себестойността на материалните запаси може да не бъде възстановима, ако приблизително определените разходи за завършване или приблизително определените разходи, които ще бъдат направени за осъществяване на продажбата, са се увеличили. Материалните запаси се намаляват до нетната реализуема стойност на базата на отделни позиции. При някои обстоятелства обаче може да бъде подходящо да се групират сходни или свързани позиции.

Приблизителното оценяване на нетната реализуема стойност се базира на най-сигурните съществуващи данни по време на съставянето на тази оценка според обема на стоковите запаси, който се очаква да бъде реализиран. Тези оценки отчитат колебанията в цените и себестойността, които са в пряка връзка със събития, станали след приключване на периода дотолкова, доколкото тези събития потвърждават условията, съществуващи в края на периода.

Към всеки следващ период се прави нова оценка на нетната реализуема стойност. Когато условията, довели до снижаване на материалните запаси под тяхната себестойност, вече не са налице или когато има ясно доказателство за увеличение в нетната реализуема стойност заради промяна в икономическите обстоятелства, сумата на обезценката се възстановява така, че новата балансова сума е по-ниската от себестойността и преразгледаната нетна реализуема стойност.

При продажба на материални запаси, балансовата сума на тези материални запаси се признава като разход през периода, през който съответният приход е признат. Сумата на всяка обезценка на материалните запаси до нетната им реализуема стойност, както и всички загуби от материални запаси се признават като разходи за периода на обезценката или на възникването на загубите. Сумата на евентуалното обратно възстановяване на стойността на обезценката на материалните запаси, възникнала в резултат на увеличението на нетната реализуема стойност, се признава като намаляване на сумата на признатите разходи за материални запаси през периода, през който възстановяването е възникнало.

Някои материални запаси могат да бъдат отнесени по сметките на други активи, като например материални запаси, които се използват като компонент на създадените от самото предприятие собствени сгради, съоръжения и оборудване. Материалните запаси, отнесени към друг актив, се признават за разход в продължение полезния живот на актива.

Себестойността на стоките и незавършеното производство включва разходи за суровини, материали, пряк труд, други преки разходи и разпределени общи разходи (базирани на нормалния капацитет). Тя не включва разходи по заеми. Нетната реализуема стойност е преценената продажна цена при обичаен ход на бизнеса минус приложимите разходи по продажбите.

2.9. Търговски и други вземания

Като кредити и вземания се класифицират финансови активи, които не са деривати и имат фиксирани или определяеми плащания, които не се котира на активен пазар, с изключение на:

а) тези, които Дружеството-майка възнамерява да продаде незабавно или в близко бъдеще, които ще бъдат класифицирани като държани за търгуване и тези, които дружеството определя при първоначалното признаване по справедлива стойност в печалбата или загубата;

б) тези, които Дружеството-майка определя като на разположение за продажба при първоначално признаване; или

в) тези, при които държателят може да няма възможност да възстанови в значителна степен цялата си първоначална инвестиция, с изключение на случаите, в които причината е влошаване на кредитното качество, и които се класифицират като на разположение за продажба.

Търговските вземания първоначално се признават по справедлива стойност и последващо се оценяват по амортизирана стойност, като се използва метода на ефективната лихва, минус провизиите за обезценка.

Кредитите и вземанията, които са с фиксиран падеж се отчитат по амортизираната им стойност.

След първоначалното признаване кредитите и вземанията които са без фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

Към датата на финансовия отчет се прави преглед за определяне на обезценка от несъбираемост.

Вземанията от клиенти по продажби, се признават и отчитат по оригинална фактурна стойност, намалена с обезценка от несъбираемост. Приблизителна оценка на съмнителни вземания се извършва, когато събирането на пълната сума не е вероятно. Несъбираемите вземания се отписват при тяхното установяване. Провизия за обезценка на търговски вземания се установява, когато има обективно доказателство, че дружеството няма да може да събере всички дължими му суми по оригиналните условия за вземанията.

Определянето на обезценката се извършва на база на възрастовият анализ на всяко едно вземане като е прието вземания с изтекъл срок от падежа:

Над 1 до 2 години да се обезценяват на 25 %,

От 3 до 4 години да се обезценяват на 50 %

Над 4 години да се обезценяват на 100%.

Сумата на провизията е разликата между балансовата стойност на актива и настоящата стойност на очакваните бъдещи парични потоци, дисконтирани с оригиналния ефективен лихвен процент. Балансовата стойност на актива е намалена чрез използване на корективна сметка и сумата на загубата се признава в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход като “разходи/приходи от преоценки на активи и пасиви”. Когато търговско вземане е несъбираемо, то се отписва срещу корективната сметка. Последващи възстановявания на суми, които преди това са били отписани, се кредитират срещу “разходи/приходи от преоценки на активи и пасиви” в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход.

Предплатените разходи, които касаят следващи отчетни периоди се представят като авансово преведени суми на доставчици и се включват във вземанията от клиенти и доставчици

Данъците за възстановяване се представят по оригиналния размер на сумата на вземането.

Другите вземания се представят по себестойност.

Като дългосрочни се класифицират вземания, които са със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа над една година от датата на падежа.

Като краткосрочни се класифицират вземания които са:

без фиксиран падеж

със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа до една година от датата на финансовия отчет

Разходи за бъдещи периоди- предплатените разходи, които касаят следващи отчетни периоди се представят като авансово преведени суми на доставчици и се включват във вземанията от клиенти и доставчици.

2.10. Пари и парични еквиваленти

Пари и парични еквиваленти включват пари в брой, депозити, държани на виждане в банки, други краткосрочни високоликвидни инвестиции с оригинален падеж до 3 месеца и банков овърдрафт. Банков овърдрафт се представя при заемите като текущи пасиви в Отчета за финансовото състояние.

Паричните еквиваленти са краткосрочни, лесно обратими високоликвидни вложения, които съдържат незначителен риск от промяна в стойността им:

- вземания от подотчетни лица

Те се представят по номинална стойност, а паричните средства в чуждестранна валута по заключителния курс на БНБ към 31.12.2017 г.

2.11. Акционерен капитал

Обикновените акции са класифицирани като собствен капитал. Възстановяемите преференциални акции са класифицирани като пасиви (бележка 2.13).

Собственият капитал на Дружеството-майка се състои от:

Основен капитал включващ:

Регистриран капитал –представен по номинална стойност съгласно съдебно решение за регистрация. Към 31.12.2017 г. внесенят напълно основен капитал е в размер на 87 714 лв. и е разпределен в 87 714 броя поименни акции, всяка с номинална стойност от 1 лев.

Резерви включващи:

Общи резерви – образувани от разпределение на печалба съгласно изискванията на Търговския закон на Република България и Устава на дружеството.

Допълнителни резерви – образувани по решение на Общото събрание на дружеството от разпределение на финансов резултат и ревалоризация на активи и пасиви /преизчисление за свръхинфлация / към 31.12.1997г.

Резерв от последващи оценки на активи - формиран от извършвани преоценки на активи до 01.01.2002г по действащото законодателство и еднократна оценка на активи към 01.01.2003г.

Групата е приела счетоводна политика да отразява корекции от промяна на счетоводна политика и фундаментални грешки, чрез коригиране на салдото на неразпределената печалба в отчетния период. В баланса на Групата е представен резултатът от извършените годишни преоценки до справедливата стойност на част от притежаваните дълготрайни материални активи. Преоценъчният резерв се признава като неразпределена печалба/допълнителни резерви/след освобождаването от съответния актив.

Финансов резултат включващ:

Неразпределена към датата на консолидирания финансов отчет натрупана печалба от предходни периоди.

Непокрита към датата на консолидирания финансов отчет натрупана загуба от предходни периоди.

Печалба/Загуба за текущия (отчетния) период.

Собственият капитал включва **настъпилия резултат** за разглеждания период.

Разходите, пряко свързани с емитирането на нови акции или опции, са представени в собствения капитал като намаление, нетно от данъци, от постъпленията/премията.

Обратно изкупени собствени акции се отчитат в намаление на собствения капитал, принадлежащ на собственици на групата до момента, в който акциите се канцелират или преиздадат – това включва платеното, включително директно относимите разходи, свързани с емитирането. Когато по-късно такива акции се преиздадат всички получени плащания, нетно от директно свързаните разходи по сделката и свързаните данъчни ефекти, се включват в собствения капитал, принадлежащ на собственици на групата.

2.12. Търговски задължения

Търговските задължения се признават първоначално по справедливата стойност и последващо се оценяват по амортизирана стойност като се използва метода на ефективната лихва.

Задължения със срок над 12 месеца

Тук се включват всички задължения, дължими в срок над 12 месеца от датата на баланса, които включват договорни задължения както следва:

- Да предадат ликвидни средства или други финансови активи на друго дружество;
- Да обменят финансови инструменти с друго дружество при потенциално неизгодни условия.

Първоначалното признаване на задължението се извършва по номинална стойност (включително натрупаните оперативни разходи).

Следователно задължението се записва по амортизируема стойност.

Класифициране на задълженията и кредитите:

Като кредити и задължения се класифицират задължения възникнали от директно предоставяне на стоки, услуги, пари или парични еквиваленти от кредитори.

Първоначално тези задължения и кредити се оценяват по себестойност включваща справедливата стойност на полученото и разходите по сделката.

След първоначалното признаване кредитите и задълженията, които са без фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

Кредитите и задълженията, които са с фиксиран падеж се отчитат по амортизираната им стойност.

Като дългосрочни се класифицират задължения, които са със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа над една година от датата на падежа.

Като краткосрочни се класифицират задължения които са:

- √ без фиксиран падеж
- √ със фиксиран падеж и остатъчен срок до падежа до една година от датата на финансовия отчет

2.13. Заеми

Заемите се признават първоначално по справедлива стойност, нетно от възникналите разходи по сделките. Заемите последващо се оценяват по амортизирана стойност и всяка разлика между постъпленията (нетно от разходите по сделката) и стойността за връщане се признава в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход през периода на заема по метода на ефективната лихва.

Такси, платени за облекчения по заем, се признават като разходи по сделката до степента, до която е вероятно някои или всички облекчения да бъдат получени. В този случай таксата се отсрочва докато стане получаването. До степента, до която няма доказателство, че някои или всички облекчения ще бъдат получени, таксата се капитализира като предварително плащане за услуги и амортизира за периода на облекчението, с което е свързана.

Преференциални акции, които са възстановяеми на определени дати, се класифицират като пасиви.

Заеми се класифицират като текущи пасиви, освен ако дружеството няма безусловно право да отсрочи уреждането на пасива за след 12 месеца след датата на баланса.

2.14. Текущи и отсрочени данъци върху дохода

Разходът за данък за периода включва текущи и отсрочени данъци. Данък се признава в Отчета за печалбата и загубата и другия всеобхватен доход, освен до степента, до която е свързан със статии директно в собствения капитал. В този случай данъкът също се отразява за сметка на тези статии в собствения капитал.

Текущият разход за данък се изчислява на база на данъчните закони, които са в сила към датата на баланса. Текущият данък за текущия и предходни периоди се признава като пасив до степента, до която не е платен. Ако вече платената сума за текущ и предходен период превишава дължимата сума за тези периоди, излишъкът се признава като актив.

Текущите данъчни пасиви (активи) за текущия и предходни периоди се оценяват по сумата, която се очаква да бъде платена на (възстановена от) данъчните органи при прилагане на данъчни ставки (и данъчни закони), действащи или очаквани да влязат в сила към датата на баланса

Отсрочен данък се признава като се използва метода на задължението за временни разлики, възникващи от разликите в данъчните основи на активите и пасивите и техните балансови стойности във финансовите отчети. Отсрочен данък се определя като се използват данъчните ставки (и закони), които са в сила към датата на баланса и се очаква да бъдат прилагани, когато се реализира отсрочен данъчен актив или се урежда отсрочен данъчен пасив.

Отсрочен данъчен пасив се признава за всички облагаеми временни разлики.

Отсрочен данъчен актив се признава само до степента, до която е вероятна бъдеща облагаема печалба, срещу която могат да бъдат използвани временните разлики.

Към датата на всеки баланс Дружеството-майка преразглежда непризнатите отсрочени данъчни активи. Групата признава непризнатите в предходен период отсрочени данъчни активи до степента, до която се е появила вероятност бъдещата облагаема печалба да позволява възстановяването на отсрочен данъчен актив.

Балансовата стойност на отсрочените данъчни активи се преразглежда към всяка дата на баланс. Групата намалява балансовата стойност на отсрочените данъчни активи до степента, до която вече не е вероятно да бъде реализирана достатъчна облагаема печалба, която да позволява да се оползотвори позата от част или целия отсрочен данъчен актив. Всяко такова намаление се проявява обратно до степента, до която е станало вероятно да се реализира достатъчна облагаема печалба.

Отсрочените данъчни активи и пасиви се оценяват по данъчните ставки, които се очаква да бъдат в сила за периода, в който активът се реализира или пасивът се уреди/погаси въз основа на данъчните ставки (и данъчни закони), действащи или очаквани да влязат в сила към датата на баланса.

2.15. Доходи на наети лица

Задължения към персонал и осигурителни организации се класифицират задължения на дружеството по повод на минал труд положен от наетия персонал и съответните осигурителни вноски, които се изискват от законодателството. Съгласно изискванията на МСС19 се включват и начислените краткосрочни доходи на персонала с произход непозвани отпуски на персонала и начислените на база на действащите ставки за осигуряване, осигурителни вноски върху тези доходи.

Групата няма приета политика да начислява дългосрочни доходи на персонала.

Съгласно българското трудово законодателство, Дружеството-майка като работодател, е задължено да изплати две или шест брутни месечни заплати на своите служители при пенсиониране, в зависимост от прослуженото време. Ако служителят е работил при същия работодател през последните 10 години от трудовия си стаж, той трябва да получи шест брутни месечни заплати при пенсиониране, а ако е работил по-малко от 10 години при същия работодател – две брутни месечни заплати. Планът за доходи на персонала при пенсиониране не е финансиран.

Разходите за минал трудов стаж се признават като разход на линейна база за средния срок, докато доходите станат безусловно придобити. До степента, до която доходите са вече безусловно придобити, незабавно след въвеждане или промени в плана за доходи при пенсиониране, Дружеството признава разхода за минал трудов стаж веднага.

Задължението за доходи на персонала при пенсиониране се състои от настоящата стойност на задължението за изплащане на тези доходи, намалена с непризнатите разходи за минал трудов стаж.

2.16. Провизии

Провизии се признават по повод на конструктивни и правни задължения възникнали в резултат на минали събития съгласно изискванията на МСС 37.

Провизиите се признават по най-добрата приблизителна оценка на ръководството на дружеството на разходите, необходими за уреждане на сегашно задължение към датата на баланса.

Признатите суми на провизии се преразглеждат на всяка дата на годишния отчет и се преизчисляват с цел да се отрази най-добрата текуща оценка.

Начислените в баланса провизии са свързани с просрочени вземания от контрагенти и с поетите ангажименти за гаранции по строителни договори.

Не се начисляват провизии за бъдеща оперативна загуба.

2.17. Признаване на приходи и разходи

Приходи

Групата отчита текущо приходите от обичайната дейност по видове дейности.

Признаването на приходите се извършва при спазване на приетата счетоводна политика за следните видове приходи:

- √ Приходи от продажба на стоки, продукция и др. активи-признаването на приходите се извършва при прехвърляне собствеността и предаване на съответните активи на купувачите.
- √ При извършване на краткосрочни услуги – при завършване на съответната услуга и приемане на работата от клиента.
- √ При дългосрочни услуги -на базата на етап на завършен договор.

Етапът на завършен договор се определя на база на набраните към датата на изготвяне на отчета, разходи към общо предвидените разходи по договора.

Приходите от наеми се признават на времева база за срока на договора.

- √ Приходи от лихви – признаването на лихвите за приход се извършва по метода ефективната лихва.
- √ Възнаграждения за права – на база на принципа на начисляването съгласно съдържанието на съответното споразумение.
- √ Приходи от дивиденди- при установяване на правата за получаванета им.

Приходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на полученото или подлежащо на получаване.

Приходите включват справедливата стойност на полученото или подлежащото на получаване за продажби на стоки или услуги в обичайния ход на дейността на дружеството. Приходите са показани нетно от ДДС, възстановявания и отстъпки.

Дружеството-майка признава приход, когато сумата му може да бъде надеждно измерена, вероятно е бъдещи икономически ползи да потекат към него и са били изпълнени специфични критерии за всяка дейност на дружеството, описана по-долу. Сумата на прихода не се счита за надеждно оценена докато всички условия, свързани с продажбата не са били разрешени. Групата базира оценките си на исторически резултати, като взема предвид вида клиент, вида сделка и спецификата на всеки договор.

Продажби на продукция и стоки

Приходите от продажби на продукция и стоки се признават, когато съществените рискове и ползи от собствеността върху продукцията и стоките са прехвърлени на купувача, което обичайно става в момента на тяхната експедиция.

Продажби на услуги

Приходите от предоставяне на услуги се признават на база на етапа на завършеност на сделката към датата на баланса. Етапът на завършеност на сделката се определя на база на отработените до момента човечасове като процент от общите човечасове, които ще бъдат отработени за всеки договор. Когато резултатът от сделката (договора) не може да бъде надеждно оценен, приходът се признава само доколкото признатите разходи са възстановими.

Приходите по договори с фиксирани цени за предоставяне на транспортни услуги обикновено се признават през периода на предоставяне на услугата по линейния метод за срока на договора.

Ако възникнат обстоятелства, които могат да променят първоначалната оценка на приходите, разходите или има приближаване към завършване, оценките се ревизират. Това може да доведе до увеличаване или намаляване на оценените приходи или разходи и се отразява в приходите за периода, през който такива обстоятелства станат известни на ръководството.

Приходи от лихви

Приходите от лихви се признават при начисляването на лихвите (като се използва метода на ефективния лихвен процент, т.е. лихвеният процент, който точно дисконтира очакваните бъдещи парични потоци за периода на очаквания живот на финансовия инструмент до балансова стойност) на финансовия инструмент.

Приходи от роялти

Приходи от роялти се признават чрез начисляване съгласно условията по съответните договори.

Приходи от дивиденди

Приходи от дивиденди се признават при установяване на правото за получаване.

Други приходи и постъпления

Този раздел включва всички приходи не генерирани от обичайната дейност на Групата.

Постъпленията се оценяват по сумата на получените или дължими приходи, нетни от намаления, отстъпки и дарения.

- √ Приходите от финансираня се признават до размера на годишните амортизации на дълготрайните материални активи свързани с Договора за това финансиране.

Разходи

Групата отчита текущо разходите за дейността по икономически елементи и след това отнася по функционално предназначение с цел формиране размера на разходите по направления и дейности. Признаването на разходите за разход за текущия период се извършва при начисляване на съответстващите им приходи.

Към разходите за дейността се отнасят и финансови разходи, които дружеството отчита и са свързани с обичайната дейност.

Разходите се отчитат на принципа на текущо начисляване. Оценяват се по справедливата стойност на платеното или предстоящо за плащане.

Общи и административни разходи

Тази разходна категория включва всички разходи от общ и административен характер.

Включват се разходи за услуги, основни и допълнителни материали и консумативи /опаковъчни материали, канцеларски материали/, разходи за наеми и други оперативни разходи.

Разходите по заеми се признават като разход при тяхното възникване в съответствие с препоръчителното счетоводно третиране съгласно МСС 23.

2.18. Лизинг и договори за строителство

Лизинг

Съгласно МСС17 лизингов договор се класифицира като финансов лизинг, ако прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива. Лизингов договор се класифицира като оперативен лизинг, ако не прехвърля по същество всички рискове и изгоди от собствеността върху актива.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор по които дружеството е лизингополучател

В началото на лизинговия срок финансовият лизинг трябва да се признава като актив и пасив в баланса с размер, който в началото на лизинговия срок е равен на справедливата стойност на наетият актив или, ако е по-нисък – по сегашната стойност на минималните лизингови плащания, всяка едно от които е определено в началото на лизинговия договор. Дисконтовият процент, който се използва при изчисляване на сегашната стойност на минималните лизингови плащания е лихвеният процент, присъщ на лизинговия договор, доколкото той практически може да бъде определен; ако това е невъзможно – използва се диференциалният лихвен процент по задължението на лизингополучателя. Първоначалните преки разходи, извършени от лизингополучателя, се прибавят към сумата, призната като актив.

Лизинговите плащания се разпределят между финансовия разход и намалението на неплатеното задължение. Финансовият разход се разпределя по периоди за срока на лизинговия договор, така че да се получи постоянен периодичен лихвен процент по остатъчното салдо на задължението. Условните наеми се начисляват като разход за периодите, в които са били извършени.

Амортизационната политика по отношение на амортизуемите наети активи се съобразява с тази по отношение на собствените амортизуеми активи, а признатата амортизация се изчислява на базата, определена в МСС регламентиращи съответния вид актив. Ако не е сигурно в голяма степен, че дружеството ще придобие собственост до края на срока на лизинговия договор, активът изцяло се амортизира през по-краткия от двата срока – срока на лизинговия договор или полезния живот на актива.

Признаване и отчитане на оперативен лизингов договор по които дружеството е лизингополучател

Лизинговите плащания по оперативен лизинг се признават като разход в отчета за приходите и разходите по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, освен ако друга системна база не е представителна за времето, през което дружеството използва изгодите на наетия актив.

Признаване и отчитане на финансов лизингов договор по които дружеството е лизингодател

Групата признава активите, държани по силата на финансов лизинг, в своите отчети и ги представя като вземане, чиято сума е равна на нетната инвестиция в лизинговия договор.

Подлежащото на получаване лизингово плащане се разглежда като погасяване на главница и финансов доход.

Признаването на финансовия доход се основава на модел, отразяващ постоянна и периодична норма на възвръщаемост върху нетната инвестиция на лизингодателя, свързана с финансовия лизинг.

Приходът от продажбата, признат в началото на срока на финансовия лизинг от лизингодателя, представлява справедливата стойност на актива или ако тя е по-ниска – сегашните стойности на

минималните лизингови плащания, изчислени при пазарен лихвен процент. Себестойността на продажбата в началото на срока на лизинговия договор е себестойността или балансовата стойност, ако са различни, на наетата собственост, намалена със сегашната стойност на негарантираната остатъчна стойност.

Признаване и отчитане на оперативен лизингов договор по които дружеството е лизингодател

Активите, държани за отдаване по оперативни лизингови договори се представят в отчетите, в съответствие със същността на актива.

Наемният доход от оперативни лизингови договори се признава като доход по линейния метод за срока на лизинговия договор, освен ако друга системна база отразява по-точно времевия модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Разходите, включително амортизацията, извършени за заработването на наемния доход, се признават за разход. Наемният доход се признава за доход по линейния метод за целия срок на лизинговия договор, дори ако постъпленията не са на тази база, освен ако друга системна база отразява по-точно времевия модел, при чието използване е намалена извлечената полза от наетия актив.

Началните преки разходи, извършени от дружеството във връзка с договарянето и уреждането на оперативен лизинг се прибавят към балансовата сума на наетия актив и се признават като разход през целия срок на лизинговия договор на същото основание както лизинговия приход.

Амортизацията на амортизуемите наети активи се извършва на база, съответстваща на амортизационната политика, възприета за подобни активи, а амортизациите се изчисляват на базата, посочена в МСС регламентиращи отчитането на съответния вид актив.

Договори за строителство

Договор за строителство е договор, в който е договорено конкретно изграждане на актив или на съвкупност от активи, които са в тясна взаимна връзка или взаимна зависимост по отношение на тяхното проектиране, технология и функция, крайна цел или предназначение.

Договор на база на твърда цена е договор за строителство, който е сключен на твърда договорна цена или твърда единична цена на готовия продукт, която в някои случаи е обвързана с клаузи за повишаване на разходите.

Договор на база “разходи плюс” е договор за строителство, при който се възстановяват допустимите или определените по друг начин разходи плюс процент към тези разходи или твърдо възнаграждение.

Приходите по договора включват:

първоначалната сума на прихода, договорена в договора;

изменения в строителните работи, изплащането на исокове и материални стимули до степента, в която е вероятно те да доведат до реализиране на приходи и същите могат да бъдат надеждно оценени.

Приходите по договора се оценяват по справедливата стойност на полученото или подлежащо на получаване възнаграждение. Оценката на приходите по договора се влияе от множество несигурности, които зависят от резултатите от бъдещи събития. Често приблизителните оценки трябва да бъдат преразглеждани вследствие на възникването на събитията и разрешаването на несигурностите. Следователно, сумата на приходите по договора може да се увеличава или намалява през различните периоди.

Разходите по договора включват:

√ разходи, които са пряко свързани с конкретния договор:

- разходи за труд на обекта, включително надзор на обекта;
- разходи за материали, използвани при строителството;
- амортизация на машините, оборудването и съоръженията, използвани по договора;
- разходи за придвижването на машините, оборудването, съоръженията и материалите до и от площадката на изпълнението на договора;
- разходи за наемане на машини, оборудване и съоръжения;
- разходи за проектиране и техническа помощ, които пряко са свързани с договора;
- приблизителни разходи за работи по извършването на корекции и работи по гаранционната поддръжка, включително и очакваните гаранционни разходи;
- исокове от трети страни.

Тези разходи могат да бъдат намалени с евентуални случайни приходи, които не са включени в приходите по договора, например, приходи от продажбата на излишни материали и продажбата на машините, оборудването и съоръженията в края на договора.

√ разходи, които се отнасят към дейността по договора като цяло и могат да бъдат разпределени към договора:

- застраховки;
- разходи за проектиране и техническа помощ, които не са пряко свързани с конкретен договор; общи разходи по строителството.

- √ други разходи, които могат да бъдат конкретно начислени на клиента съгласно условията на договора - могат да включват някои общи административни разходи и разходи за развойна дейност, за които в условията на договора е предвидено възстановяване.

Разходите по договора включват разходи, които се отнасят към дадения договор за периода от датата на възлагането до окончателното му изпълнение. Разходите обаче, които се отнасят пряко към даден договор и които са понесени във връзка със сключването на договора, също се включват като част от разходите по него, ако могат да бъдат определени поотделно и надеждно оценени и е вероятно, че договорът ще бъде сключен. Когато разходите, направени по сключването на договора, се признават за разход за периода, през който са направени, те не се включват в разходите по договора, когато договорът е сключен през следващ период. Разходи, които не могат да бъдат отнесени към договорна дейност или не могат да бъдат разпределени към даден договор, се изключват от разходите за този договор за строителство. Подобни разходи включват:

- √ общи административни разходи, които в договора не се предвижда да бъдат възстановими;
- √ разходи, свързани с продажби;
- √ разходи за изследователска и развойна дейност, които в договора не се предвижда да бъдат възстановими;
- √ амортизация за машини, съоръжения и оборудване, които не са били използвани за дадения договор.

Когато резултатът от един договор за строителство може да бъде оценен надеждно, приходите и разходите, свързани с договора за строителство, се признават като приходи и разходи чрез отчитане на етапа на изпълнение на договорната дейност на датата на баланса. Очакваните загуби по договора за строителство незабавно се признават като разход.

Извършени разходи по договора, които се отнасят за бъдещи дейности по договора се признават като актив при условие, че е вероятно те да бъдат възстановени. Такива разходи представляват сума, дължима от клиента, и често се класифицират като незавършени работи по договора.

Етапът на завършеност на даден договор се определя чрез:

- √ съотношението на частта от разходите по договора, направени за извършената до момента работа, към предвидените общи разходи по договора;
- √ прегледите на извършената работа;
- √ завършеност на натурална част от работата по договора.

Междинните плащания и получените от клиентите аванси често не отразяват извършената работа.

Когато резултатите от даден договор за строителство не могат да бъдат надеждно оценени:

- √ приходите трябва да бъдат признати само дотолкова, доколкото е вероятно направените разходи по договора да бъдат възстановени;
- √ разходите по договора трябва да бъдат признати като разход за периода, през който са направени.

Когато има вероятност общата сума на разходите по договора да превишава общата сума на приходите по договора, очакваните загуби незабавно се признават като разход.

2.19. Разпределение на дивиденди

Разпределението на дивиденди между собствениците на дружеството се признава като задължение във финансовите му отчети за периода, през който дивидентите са одобрени за разпределение от собствениците.

3. Управление на финансовия риск

3.1. Фактори за финансов риск

Дейностите на Групата са изложени на няколко финансови риска: пазарен (включително лихвен, на справедливата стойност на лихвените равнища, на паричните потоци и ценови), кредитен и ликвиден. Общата програма на ръководството се фокусира към непредвидимостта на финансовите пазари и търси начин за минимизиране на потенциалните ефекти върху финансовото представяне на дружеството.

Пазарен риск

Основните рискове, произтичащи от финансовите инструменти на Групата, включват валутен риск, ценови риск, риск на паричния поток и на справедливата стойност на лихвения процент, кредитен риск и риск на ликвидността.

Валутен риск

Групата е изложена на валутни рискове, свързани със сделки от продажби или покупки в чуждестранна валута. Групата няма налични финансови активи и пасиви в чуждестранна валута. Валутните експозиции на Групата и влиянието на промените във валутните курсове на чуждестранните валути спрямо функционалната валута са представени в бележка. Валутният риск произтича от колебанията в цената на финансов инструмент в зависимост от промените във валутните курсове.

Ценови риск

Групата не е изложена на ценови риск на ценните книжа. Групата няма инвестиции в собствения капитал на други предприятия, които са публично търгуеми, следователно не са носители на ценовия риск и ефектът от промените в цените им е представен в Приложението към консолидирания финансов отчет.

Риск на паричния поток и на справедливата стойност на лихвения процент

Тъй като Групата няма лихвоносни активи приходите и оперативните му парични потоци са независими от промени в пазарните лихвени нива. Лихвеният риск произтича от колебанията в цената на финансов инструмент в зависимост от промените в лихвените нива. Заеми с променливи лихви излагат дружеството на риск на паричния поток на лихвения процент. Заеми с фиксирани лихви излагат дружеството на риск на справедливата стойност на лихвения процент.

Изложеността на Групата на лихвен риск е представена в Приложението към консолидирания финансов отчет.

Кредитен риск

Групата търгува единствено с утвърдени, платежоспособни контрагенти. Неговата политика е, че всички клиенти, които желаят да търгуват на отложено плащане, подлежат на процедури за проверка на тяхната платежоспособност. Освен това, салдата по търговските вземанията се следят текущо, в резултат на което експозицията на Групата към кредитен риск не е съществена. Кредитният риск, който възниква от другите финансови активи на Групата, като например, парични средства и други финансови активи, представлява кредитната експозицията на Групата, произтичаща от възможността неговите контрагенти да не изпълнят своите задължения. Максималната кредитна експозиция на Групата по повод на признатите финансови активи, възлиза на съответната им стойност по баланса към 31.12.2017 г.

Експозицията на Групата спрямо пазарния риск от промените в лихвените проценти е свързан главно със задълженията по заеми. Няма просрочени задължения и вземания по получените и предоставени кредити.

Кредитен риск възниква от пари и парични еквиваленти, депозити в банки и финансови институции, както и кредитни експозиции на клиенти по продажби на едро и дребно, включително несъбрани вземания и извършени сделки. Поставят се индивидуални лимити за риск на базата на външни и вътрешни рейтинги. Използването на кредитни лимити редовно се наблюдава. Продажбите на клиенти на дребно се извършват предимно в брой и чрез дебитни и кредитни карти. Виж в Приложението към консолидирания финансов отчет за по-нататъшно оповестяване на кредитен риск.

През отчетния период не са били надхвърляни кредитни лимити и ръководството не очаква загуби от неизпълнение на задълженията на клиентите.

Риск на ликвидността

Целта на Групата е да поддържа равновесие между постоянното финансиране и гъвкавостта чрез използване на кредити, финансови лизинги и др.

Ликвиден риск

Управлението на ликвидния риск включва поддържане на достатъчно пари и пазарно търгуеми ценни книжа, поддържане на разположение на възможност за финансиране чрез адекватна сума на сключени

споразумения за кредитни облекчения и възможности за реализиране на търгуемите ценни книжа. Поради икономическите затруднения в бизнеса отдела на ликвидност на Групата поддържа гъвкавост на финансирането чрез търговски заеми.

Ръководството наблюдава прогнозите за ликвидните резерви и парите и паричните еквиваленти. Установени са лимити. Политиката за управление на ликвидността включва и проектиране на паричните потоци в основните валути и взимане предвид нивото на ликвидните активи, наблюдаване на нивото на задлъжнялост и поддържане на финансови планове.

Таблицата по-долу анализира финансовите пасиви на Групата в съответни групи на базата на оставащия период към датата на баланса до договорените дати на падеж. Оповестените суми в таблицата са договорни недисконтирани парични потоци. Салда, дължими до 12 месеца, са с балансовите си стойности, тъй като влиянието на дисконтирането не е съществено.

към 31 Декември 2017	до 1 г.	от 1 до 2 г.	от 2 до 5 г.	над 5 г.
търговски и други задължения	12622		5143	

към 31 декември 2016	до 1 г.	от 1 до 2 г.	от 2 до 5 г.	над 5 г.
търговски и други задължения	13684		7176	

3.2. Управление на капиталовия риск

Целите на Групата във връзка с управление на капитала са:

- да осигури способността на Групата да продължи да съществува като действащи предприятия и
- да осигури адекватна рентабилност за акционерите като определя цената на продуктите и услугите си в съответствие с нивото на риска.

Дружеството-майка наблюдава капитала на основата на съотношението капитал към нетен дълг.

Нетният дълг се изчислява като общ дълг (привлечените текущи и нетекущи средства), намален с балансовата стойност на парите и паричните еквиваленти.

Дружеството-майка управлява структурата на капитала и прави необходимите поправки в съответствие с промените в икономическата обстановка и рисковите характеристики на съответните активи. За да поддържа или коригира капиталовата структура, Дружеството-майка може да промени сумата на дивидентите, изплащани на акционерите, да върне капитал на акционерите, да емитира нови акции или да продаде активи, за да намали задълженията си.

Стойността на съотношението за представените отчетни периоди е обобщена както следва:

	2017	2016
Собствен капитал	(7155)	(6558)
Дълг	17918	21013
Минус пари и парични еквиваленти	(3126)	(564)
Нетен дълг	14792	20449
Капитал към нетен дълг	48,37%	32,07%

Увеличението на съотношението капитал към нетен дълг през 2017 г. спрямо 2016 г. е в резултат на увеличението на наличните парични средства, събрани суми от вземания на Дружеството-майка и получени аванси по договори за СМР.

3.3. Оценки по справедлива стойност

Справедливата стойност на финансови инструменти, търгувани на активен пазар (ценни книжа за търгуване и на разположение за продажба) се базира на борсови цени към датата на баланса. Борсовата цена за финансовите активи, притежавани от дружеството, е текущата цена "купува". Такива финансови активи се включват в НИВО 1 в йерархията на справедливата стойност.

Справедливата стойност на финансови инструменти, които не се търгуват на активен пазар, се определя чрез използване на оценителски техники. Дружеството използва разнообразни методи и прави предположения, базирани на пазарни условия, съществуващи към датата на баланса. Борсови цени или дилърски котировки за сходни инструменти се използват за дългосрочния дълг. Други техники като оценка на дисконтирани парични потоци се използват за определяне на справедливата стойност за останалите финансови инструменти. Такива финансови активи се включват в НИВО 2 в йерархията на справедливата стойност.

Финансови активи, за които справедливата стойност се определя по друг начин се включват в НИВО 3 в йерархията на справедливата стойност.

Балансовата стойност минус провизиите за обезценка на търговските вземания и задължения се приемат за приблизителни справедливи стойности.

4. Съществени счетоводни оценки и преценки

Оценките и преценките са постоянно разглеждани и се базират на исторически опит и други фактори, включително очаквания за бъдещи събития, които се считат за разумни при текущите обстоятелства.

4.1. Съществени счетоводни оценки и предположения

В резултат на несигурността, присъща на деловата дейност, много статии от финансовите отчети не подлежат на прецизна оценка, а само на приблизителна оценка. Приблизителните оценки се оценяват въз основа на най-актуалната налична и надеждна информация.

Приложението на Международните счетоводни стандарти изисква от ръководството да приложи някои счетоводни предположения и приблизителни счетоводни преценки при изготвяне на консолидирания годишен финансов отчет и при определяне на стойността на някои от активите, пасивите, приходите и разходите. Всички те са извършени на основата на най-добрата преценка, която е направена от ръководството към датата на изготвянето на консолидирания финансов отчет. Действителните резултати биха могли да се различават от представените в настоящия консолидиран финансов отчет.

Приблизителна оценка подлежат на преразглеждане, ако настъпят промени в обстоятелствата, на които се базират, или в резултат от получена нова информация, или допълнително натрупан опит.

Ефектът от промяната в счетоводна приблизителна оценка, се признава перспективно чрез включването му в печалбата или загубата за периода, ако промяната засяга само този период или периода на промяната и бъдещи периоди, ако промяната засяга и двата.

Дотолкова, доколкото промяната в счетоводната приблизителна оценка води до промени в активите и пасивите, или се отнася до компонент от капитала, тя се признава чрез коригиране на балансовата стойност на свързания актив, пасив или компонент от капитала в периода на промяната.

Изготвянето на консолидирания финансов отчет налага ръководството да направи преценки, приблизителни оценки и предположения, които влияят върху стойността на отчетените активи и пасиви, и оповестяването на условни пасиви към датата на баланса, както и върху отчетените приходи и разходи за периода. Несигурностите, свързани с направените предположения и приблизителни оценки биха могли да доведат до фактически резултати, които да изискват съществени корекции в балансовите стойности на съответните активи или пасиви в следващи отчетни периоди.

Групата прави оценки и допускания, отнасящи се до бъдещето. Получените счетоводни оценки по дефиниция рядко са еднакви с реалните резултати. Оценка и предположенията, за които има значителен риск от причиняване на съществени корекции на балансовите стойности на активи и пасиви през следващата финансова година са изложени по-долу.

Очаквана обезценка на репутацията

Дружеството-майка тества всяка година дали репутацията е претърпяла някаква обезценка съгласно счетоводната политика, показана в бележка 2.4. Възстановимата стойност на единиците, генериращи парични потоци, се определя на база стойността ѝ в употреба. Тези изчисления изискват използване на оценки.

Справедлива стойност на други финансови инструменти

Справедливата стойност на финансови инструменти, които не се търгуват на активен пазар, се определя чрез използване на оценителски техники. Дружеството-майка използва своя преценка за избор на разнообразни методи и да прави допускания, които основно се базират на пазарни условия, съществуващи към датата на

баланса. Дружеството-майка е използвало анализ на дисконтираните парични потоци за различни финансови активи, които не се търгуват на активен пазар.

Признаване на приходи

Групата използва метода етап на завършеност при осчетоводяване на договорите с фиксирани цени за доставки на строителни услуги. Използването на метода етап на завършеност изисква Групата да оценява услугите, изпълнени до датата като пропорция от услугите, които трябва да се изпълнят. През отчетния период не са извършвани строителни услуги. Приходите са от наеми и продажба на дълготрайни материални активи и материални запаси, които са съобразени с настоящите пазарни стойности.

Доходи при пенсиониране

Настоящата стойност на пенсионните задължения зависи от няколко фактори, които са определени от актюери, които използват доста предположения. Предположенията, използвани при определяне на нетните разходи (приходи) за пенсии включват дисконтов процент. Всякакви промени в тези предположения влияят върху балансовите стойности на пенсионните задължения.

Дружеството-майка определя подходящ дисконтов процент в края на всяка година. Това е лихвеният процент, който трябва да бъде използван при определяне на настоящата стойност на очакваните изходящи бъдещи парични потоци, които се очаква да бъдат необходими за уреждане на пенсионните задължения. При определяне на подходящия дисконтов процент дружеството взема предвид лихвените проценти по висококачествени корпоративни облигации, деноминирани във валутата, в която ще се изплащат пенсиите, и които имат условия по падежа, които са приблизително еднакви със свързаните пенсионни задължения.

Други ключови допускания за пенсионните задължения се базират на текущи пазарни условия.

Обезценка на вземания

Групата използва корективна сметка за отчитане на провизията за обезценка на трудносъбираеми и несъбираеми вземания от клиенти. Ръководството преценява адекватността на тази провизия на база на възрастов анализ на вземанията, исторически опит за нивото на отписване на несъбираеми вземания, както и анализ на платежоспособността на съответния клиент, промени в договорените условия на плащане и др. Ако финансовото състояние и резултати от дейността на клиентите се влошат (над очакваното), стойността на вземания, които трябва да бъдат отписани през следващи отчетни периоди, може да бъде по-голяма от очакваната към датата на баланса.

4.2. Съществени преценки при прилагане на счетоводните политики на дружеството

Признаване на приходи

През IV-тото тримесечие на 2017г. Групата е признала приходи от извършени СМР, наеми и други (продадени дълготрайни материални активи, стоково материални запаси и скраб).

Не са реализирани приходи на съществени стойности към конкретни контрагенти, които да са изложени на риск от несъбираемост.

Обезценка на финансови активи на разположение за продажба

Дружеството-майка се ръководи от МСС39 при определяне дали финансов актив е обезценен. Това определяне изисква значителни преценки. При правенето на тези преценки дружеството оценява измежду другите фактори, времетраенето и степента, до която справедливата стойност на инвестицията е по-ниска от нейната себестойност, и финансовото здраве и краткосрочните предвиждания на предприятието, в която е инвестирано, включително фактори като представяне на индустрията и сектора, промени в технологиите и оперативни и финансови парични потоци.

5. Събития след отчетния период

Събития след датата на баланса са онези събития, както благоприятни, така и неблагоприятни, които възникват между датата на баланса и датата, на която финансовите отчети са одобрени за публикуване. Разграничават се два вида събития:

такива, които доказват условия, съществували към датата на баланса (коригиращи събития след датата на баланса);

такива, които са показателни за условия, възникнали след датата на баланса (некоригиращи събития след датата на баланса).

Дружеството коригира сумите, признати във финансовите отчети, за да отрази коригиращите събития след датата на баланса и осъвременява оповестяванията.

Дружеството не коригира сумите, признати във финансови отчети, за да отрази некоригиращите събития след датата на баланса. Когато некоригиращите събития след датата на баланса са толкова съществени, че неоповестяването би повлияло на способността на потребителите на финансовите отчети да вземат стопански решения, дружеството оповестява следната информация за всяка съществена категория на некоригиращото събитие след датата на баланса:

естеството на събитието;

оценката на финансовия му ефект или изявление, че такава оценка не може да бъде направена.

За периода след датата, към която е съставен финансовият отчет, до датата на публикуването му не са настъпили съществени некоригиращи събития.

6. Отчитане на грешки

Грешки по смисъла на МСС8 могат да възникнат във връзка с признаването, оценяването, представянето или оповестяването на компоненти от финансовите отчети. Потенциалните грешки за текущия период, открити в същия, се коригират преди финансовите отчети да се одобрят за публикуване. Въпреки това, грешки понякога се откриват в последващ период и тези грешки от предходни периоди се коригират.

Дружеството коригира със задна дата съществените грешки от предходни периоди в първия финансов отчет, одобрен за публикуване след като са открити чрез:

преизчисляване на сравнителните суми за представения предходен период, в които е възникнала грешка;

в случай, че грешката е възникнала преди най-ранно представения предходен период, преизчисляване на началното салдо на активите, пасивите и капитала за този период.

Грешка от предходен период се коригира посредством преизчисляване със задна дата, освен ако е практически неприложимо да се определи някой от специфичните ефекти за периода или кумулативния ефект от тази грешка.

7. Отчет за паричните потоци

Приета политика за отчитане и представяне на паричните потоци по прекия метод.

Паричните потоци се класифицират като парични потоци от:

- Оперативна дейност
- Инвестиционна дейност
- Финансова дейност

8. Отчет за промените в собствения капитал

Приета е счетоводна политика да се изготвя отчета чрез включване на :

Нетна печалба и загуба за периода.

Салдото на неразпределената печалба както и движенията за периода.

Всички статии на приходи или разходи, печалба или загуба, които в резултат на действащите МСС се признават директно в собствения капитал.

Кумулативен ефект от промените в счетоводна политика и фундаментални грешки в съответствие с МСС8.

Прехвърляне и разпределение на капитал между собствениците.

Настъпилите промени в резултат на всички изменение по всички елементи на собствения капитал.

9. Дата на одобрение на годишния финансов отчет.

Годишният консолидиран финансов отчет за 2016 г. е официално одобрен за публикуване на 30 март 2017 г. от Управителния съвет на дружеството-майка.

14.02.2018г., гр. Бургас
Изпълнителен директор:

Николай Милев